

Ενδεικτική διδασκαλία 1 – σταδιακή ανάπτυξη συμβόλου :

Τοποθετούμε μερικά αντικείμενα μέσα σε σακούλι ή σε κουτί. Το παιδί πιάνει ένα αντικείμενο κάθε φορά και το βγάζει. Το παρατηρεί, το ερευνά απτικά, το παίζει. Ενθαρρύνουμε το παιδί να το ονομάσει και μετά του δίνουμε την εικόνα ή τη φωτογραφία, που ταιριάζει. Τοποθετεί το κάθε αντικείμενο πάνω από την αντίστοιχη εικόνα, μέχρι να φτάσουν τα τρία. Στη συνέχεια βάζουμε τα πραγματικά αντικείμενα σε μια σειρά και τις εικόνες τους σε άλλη. Ζητούμε από το παιδί να μας δώσει κάποιο αντικείμενο με το όνομά του και του δείχνουμε την εικόνα του για να ταυτίσει το πραγματικό αντικείμενο με την εικόνα – σύμβολο. Αλλάζουμε ρόλους. Τέλος κάνουμε το ίδιο αλλά μόνο με τις εικόνες αυτή τη φορά.

Επέκταση : «βρίσκω τη χαμένη εικόνα». Από τις εικόνες τριών αντικειμένων λείπει η μία, η οποία είναι τοποθετημένη ανάμεσα σε άλλες δύο σε άλλο τραπέζι.

Επιβράβευση : «παίζουμε ζάρι». Ρίχνουμε ένα ξύλινο κύβο με εικόνες ή σκίτσα και προσπαθεί να βρει το πραγματικό αντικείμενο, που συμβολίζει.

Ενδεικτική διδασκαλία 2 - βήματα :

A μέρος : Συγκεκριμένες έννοιες

- 1) Αντιστοίχιση αντικειμένου (η σχολική τσάντα του) με σύμβολο και λέξη (τσάντα).
- 2) Παρουσίαση διαφόρων τσαντών (μέγεθος, χρώμα, λειτουργία) – συγκρίσεις.

B μέρος : Αφηρημένες έννοιες

- 3) Εισαγωγή σχετικών πιο αφηρημένων εννοιών και λεκτικών προσδιορισμών (μέσα – έξω, περιεχόμενα της τσάντας όπως πετσέτα, μπουκάλι, κουλούρι, τετράδιο, μολύβι, σχετικές ενέργειες όπως κουβαλώ, κρεμώ, ιδιότητες όπως μεγάλη, μπλε κλπ).

Επιβράβευση : παιχνίδι ρόλων «ο ταχυδρόμος» -> τα παιδιά βάζουν στην τσάντα από ένα αγαπημένο τους παιχνίδι. Ο ταχυδρόμος πρέπει να θυμηθεί σε ποιόν ανήκει και να του το δώσει.

Ψυχολογική διαδικασία χειρισμού των αντικειμένων:

1. Παρατήρηση αντικειμένου
2. Επαφή με το αντικείμενο – διερεύνηση
3. Χρήση και χειρισμός του
4. Εσωτερίκευση (παράσταση)
5. Ονοματοποίηση αντικειμένου -> πράξης

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ – Επέκταση του προγράμματος στο σπίτι

Επειδή ο παράγοντας κλειδί στη διεργασία εκμάθησης της γλώσσας αποτελεί η ομιλία στην οποία εκτίθεται το παιδί, είναι απαραίτητο τα πρόσωπα, που περνούν πολλές ώρες με το παιδί (γονείς, άλλα μέλη της οικογένειας) να συνηθίσουν σε ένα ανάλογο πλαίσιο επικοινωνίας.

- Η ομιλία να είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες του παιδιού ανάλογα με την περίπτωση.
- Το περιεχόμενο του λόγου τους να συνδυάζει την απλότητα με τη λειτουργικότητα.
- Ν ακολουθούν σταδιακά τις αναπτυσσόμενες γλωσσικές δεξιότητες του παιδιού.

Πιο αναλυτικά οι γονείς παροτρύνθηκαν να συνοδεύουν όσο μπορούν περισσότερο τις απλές ενέργειες με προτάσεις δύο λέξεων, ώστε να γενικευτεί η απόκτηση του τηλεγραφικού λόγου (π.χ. πλένω τα χέρια, φορώ παπούτσια, τρώω μήλο κλπ). Να σχολιάζουν ό,τι κάνουν, ώστε το παιδί να συνδέσει και την κάθε πράξη – εκτός από τα αντικείμενα – με ένα σύμβολο, μια φράση.

Ακόμη, επειδή το παιδί δεν έτρωγε όλα τα φαγητά, που έπρεπε, δώσαμε ιδιαίτερη σημασία στο σχολείο στο θέμα της κατηγορίας των τροφίμων από το περιεχόμενο του λεξιλογίου στο ολοφραστικό στάδιο και στο θέμα του φαγητού από το περιεχόμενο των καθημερινών πράξεων του σταδίου του τηλεγραφικού λόγου. Οι εικόνες, που επεξεργαστήκαμε στο σχολείο, μεταφέρθηκαν και στο σπίτι. Έτσι την ώρα του φαγητού οι γονείς του έδειχναν την αντίστοιχη εικόνα, το παιδί την περιέγραφε και έπαιρνε ως επιβράβευση μια καραμέλα όπως και στο σχολείο.

Επέκταση στόχου : ανάπτυξη τηλεγραφικού λόγου (2^ο στάδιο εκφώνησης)

Από τη στιγμή, που το παιδί χρησιμοποιεί το όνομα ενός αντικειμένου για να εκφράσει διαφορετικές ενέργειες, που αναφέρονται σε αυτό (π.χ. λέγοντας τη λέξη «κλειδί» θέλει να εκφράσει 1) την επιθυμία του να πάμε στην τάξη ένταξης, 2) να ανοίξει την πόρτα ή 3) να του δώσω το κλειδί), σημαίνει ότι χρησιμοποιεί λέξεις με έννοια προτάσεων. Αυτό σημαίνει ότι μπορούμε να προχωρήσουμε στο δεύτερο στάδιο – επέκταση του στόχου, που είναι η ανάπτυξη του τηλεγραφικού λόγου σύμφωνα με τη φυσική πορεία εξέλιξης της γλώσσας.

Στην αρχή επιζητούμε την εμφάνιση στην ομιλία του παιδιού δύο λέξεων συνεχών (πρώτο ενωτικό σχήμα στο λόγο) έστω και χωρίς εσωτερική σύνδεση (τσάντα – κουλούρι). Οι βασικές συντακτικές δομές θα διδαχθούν σε σχέση με αντικείμενα, πρόσωπα ή συμβάντα του άμεσου περιβάλλοντος. Στην αρχή δεν θα απομακρύνονται από το σχετικά συγκεκριμένο χαρακτήρα, που προσδίδει η άμεση επαφή. Στη συνέχεια τα ίδια νοήματα θα διδαχθούν σε εικονικό και συμβολικό επίπεδο.

Προκαταρκτικά - Εξάσκηση εργαζόμενης μνήμης με :

- ακουστικές ακολουθίες : από μια ομάδα αντικειμένων παίρνει τα δύο, που ονομάζω, στη συνέχεια με εικόνες και στο τέλος μόνο με λέξεις – έως τρεις κάθε φορά.
- αναπαραγωγή μοτίβων : κάνω με ξύλινα σχήματα σε γραμμική μορφή διάφορα σχέδια όπως άνθρωπο, σπίτι, δέντρο, παγωτό, πύραυλο κλπ.

Σύνδεση εννοιών με τη βοήθεια ασκήσεων :

- δημιουργίας συνειρμών : του δείχνω το κουλούρι και λέει κάθομαι στην καρέκλα, του δείχνω την πετσέτα και λέει πλένω χέρια, του δείχνω το μπουφάν και λέει φοράω μπουφάν, του δείχνω ένα χαρτί και λέει γράφω κύκλο, του δείχνω την πόρτα και λέει ανοίγω πόρτα, του δείχνω το χέρι μου και λέει πάμε βόλτα και επιβραβεύεται με μια καραμέλα κάθε φορά.
- διάκρισης εννοιών : αντικατάσταση υποκειμένου / αντικειμένου (το κορίτσι τρώει, το αγόρι τρώει, παίζει μπάλα, αυτοκινητάκι, ποδήλατο κλπ) ή των ενεργειών του ίδιου υποκειμένου (π.χ. ο μπαμπάς κοιμάται, ο μπαμπάς διαβάζει, τηλεφωνεί, εργάζεται κλπ)
- δημιουργίας σχέσης μεταξύ των εννοιών : από ξεχωριστές εικόνες δύο αντικειμένων προχωράμε σε μια τρίτη εικόνα, που περιέχει κάποια σχέση μεταξύ των δύο προηγούμενων αντικειμένων (π.χ. παιδί και μπάλα – παίζει μπάλα)

Σημείωση : στο στάδιο αυτό δεν δίνουμε σημασία στους γραμματικοσυντακτικούς κανόνες.